

Cuprins

Introducere	9
NOȚIUNI GENERALE	11
Puțină botanică	12
Arbori, arbuști, semiarbuști	12
Rădăcina, trunchiul și crengile	13
Părțile coroanei	14
Principalele forme de coroană	15
Formarea mugurilor	16
Ramurile de formare ale coroanei	19
Ramurile fără frunze	20
Tăierile sunt utile	20
Coroana în declin	20
Dominanță în zona de vârf și cea bazală	21
Direct proporțional	22
Metode de tăiere	24
Formarea ramurilor de rod	24
Tăierea severă, moderată sau slabă	25
Atenție la mlădițe!	25
Asigurarea lemnului de fructificare tânăr	25
Eliminarea surplusului de ramuri	26
Tăierile în verde	26
Lucrările complementare	29
Când se execută tăierile?	32
Portaltoi viguros – coroană mare	33
Altoi cu coroană sau puiet	33
Spațiu suficient pentru o dezvoltare armonioasă!	34
Râni puține	34
Uneltele	36
Foarfeca de vie	36
Foarfeca cu mânere lungi	37
Ferăstrăul, briceagul de altoit și scara	38

LUCRĂRILE DE TĂIERE LA POMII ȘI ARBUȘTII FRUCTIFERI	41
Formarea și îngrijirea coroanelor	42
Coroanele naturale	42
Piramida etajată	44
Piramida neetajată	47
Coroana combinată	47
Coroana sub formă de vază	47
Vasul clasic	49
Formele de coroană în culturile intensive	52
Fusul tufă	53
Fusul obișnuit cu creștere liberă	54
Palmeta cu brațe oblice	54
Fusul subțire	55
Fusul zvelt ameliorat	57
Tăierile de întreținere și întinerire	58
Echilibrul de rodire	58
Coroană nouă obținută pe cale artificială	60
Câteva tactici mărunte	61
Lucrările de tăiere la pomii și arbuștii fructiferi	63
Sămânțoasele	63
Mărul	64
Părul	65
Gutuiul și moșmonul	65
Sâmburoasele	65
Cireșul	66
Vișinul	66
Prunul	69
Caisul	69
Piersicul	69
Nuciferele	72
Migdalul	72
Alunul	72
Nucul	73
Castanul	75
Arbuștii fructiferi	75
Zmeurul	75
Coacăzul	76
Agrişul	78
Josta (hibridul coacăz – agriş)	79
Murul fără ghimpi	79
Socul	80
Smochinul	81

Trandafirii devin mai frumoși	139
Când și în ce măsură?	139
Scurt, după plantare	140
Anii ce urmează	141
Întinerirea constantă	146
La conifere, cu măsură	148
Cu ce se pot înlocui tăierile	148
Aducerea la aceeași înălțime	148
Părți rupte și pagube	149
Să așteptăm cu răbdare!	150

LUCRĂRILE DE TĂIERE LA VIȚA-DE-VIE _____ 83

Elemente de bază _____	84
Butucul viței-de-vie _____	84
Stabilirea încărcăturii de ochi _____	85
Metodele de tăiere la vița-de-vie _____	86
Reîntinerirea și schimbarea lemnului multianual de suport _____	91
Lucrările în verde _____	93
Momentul optim al tăierilor _____	95
Tăierile de formare _____	97
Tăierea de formare cu cap înălțat _____	97
Tăierea de formare cu brațe _____	99
Tăierea de formare pe tulpină semünaltă și joasă _____	100
Tăierea de formare de tip Guyot _____	101
Tăierea de formare de tip Lenz Moser _____	103
Tăierea de formare de tip vas sau umbrelă _____	105
Cortina simplă _____	106
Pergolele _____	107
Lucrările complementare _____	110

LUCRĂRILE DE TĂIERE LA ARBUȘTII ORNAMENTALI _____ 113

Arborii și arbuștii ornamentali _____	114
Aspect cât mai natural _____	115
Unde nu se aplică tăierile _____	115
Bine de știut la plantare _____	116
Anii de formare _____	118
Toaletarea _____	120
Întineriri „ca la carte” _____	121
Arbuștii ornamentali cu flori _____	123
Nu se aplică tăieri! _____	123
Cele necesare la plantare _____	123
Cu o intervenție minimă _____	125
Tăierile de ajustare _____	130
Întinerirea: înflorirea abundentă _____	131
Secretele unui gard viu bogat _____	133
Dimensiuni și forme _____	133
La plantare și în primul an _____	134
Formarea continuă _____	135
Se întrețin ușor _____	136
Întinerirea – un rău necesar _____	137

Puțină botanică

Primăvara, numeroși pomi și arbuști cu coroanele indesite așteaptă în zadar valul de improspătare. Unii refuză din start orice tăiere, deoarece consideră că prin eliminarea unei crenguțe sau ramuri se va micșora negreșit și cantitatea de fructe.

Altera nu le este teamă de plantă și acționează chiar dacă cunoștințele lor în acest domeniu lasă de dorit; de exemplu, elimină drastic partea superioară a crengilor, după care se miră că pomul își pierde forma naturală, iar coroana devine exagerat de deasă.

Există totuși multe grădini în care pomii și arbuștii ornamentali întâmpină primăvara cu o coroană bine formată și întreținută. Proprietarii acestor grădini se pricep la plante și stăpănesc cu adevărat secretele lucrărilor de tăiere.

Cunoștințele de bază ale lucrărilor de tăiere sunt foarte importante. Textul și informația sunt redată sub o formă cât mai simplă, pe înțelesul tuturor, astfel încât principiile de bază ale lucrărilor de tăiere la pomii fructiferi, respectiv la arbori și arbuști ornamentali, să poată fi însușite de toată lumea.

Arbori, arbuști, semiarbuști

În această carte sunt descrise lucrările de tăiere care se aplică în cazul plantelor lemnoase. Plantele lemnoase au forme și talii (staturi) diferite.

Arborele (pomul propriu-zis) formează un singur ax la suprafața solului; acesta este trunchiul,

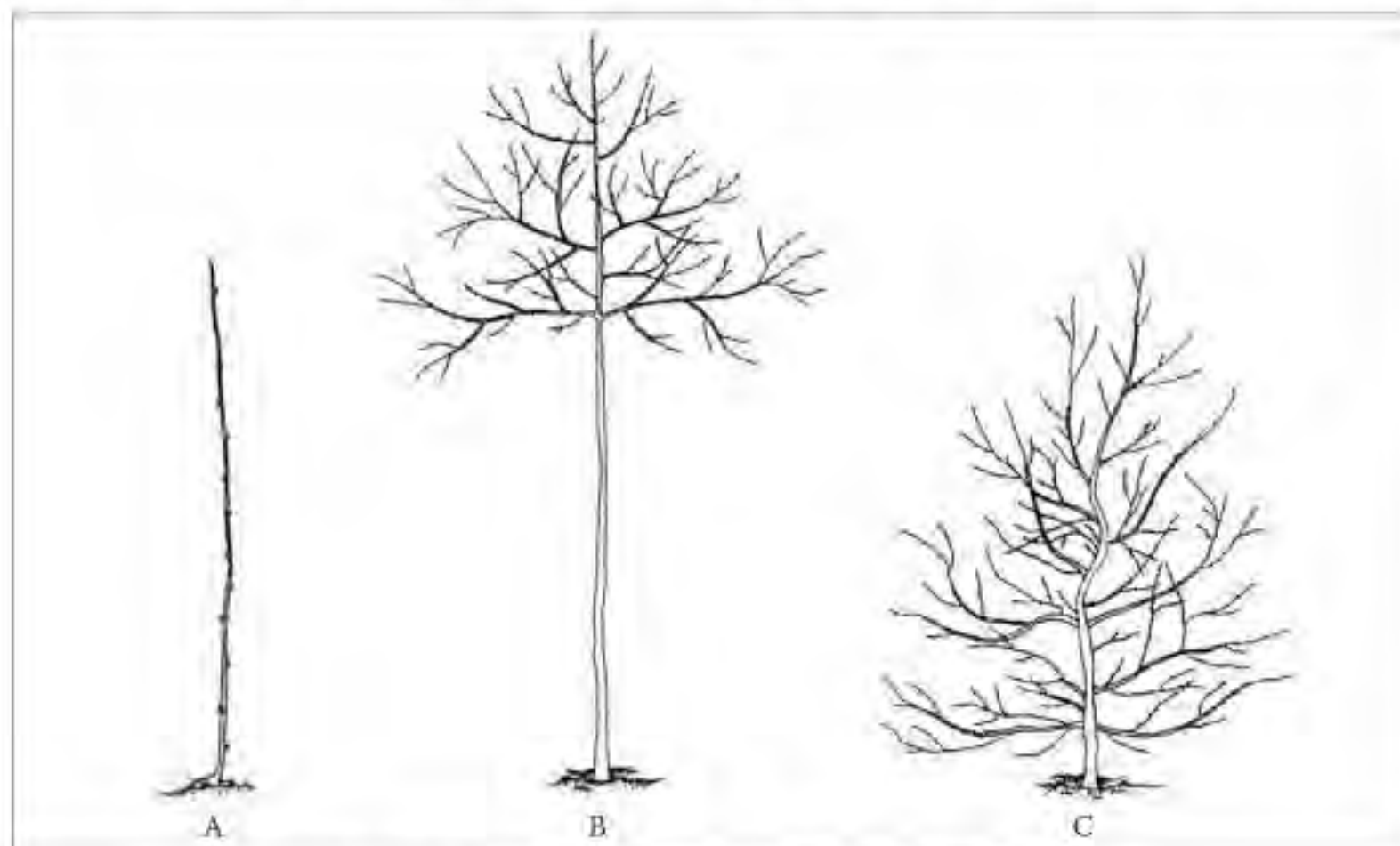

Figura 1. Puiet (A), arbore cu trunchi (B), arbore-tufă (C)

care susține coroana. Înălțimea pomului este de circa 5-6 metri, dar poate fi, în unele cazuri, și mai mică.

Arbustul se ramifică de la bază, putând ajunge la o înălțime de 5-6 metri. Cei cu o înălțime mai mare de trei metri se încadrează în categoria arbuștilor înalți, cei între un metru și jumătate și trei metri intră în categoria arbuștilor de talie mijlocie, iar cei sub un metru și jumătate sunt considerați arbuști de talie mică sau pitici.

Arbuștii târători au o constituție aparte: ramurile și crenguțele acestora necesită un punct de sprijin. În lipsa unui perete, gard sau suport de susținere se întind la suprafața solului, se răsucesc pe trunchiul arborilor, emit rădăcini aeriene sau cărcei, cu ajutorul cărora se agață. Cea mai cunoscută plantă lemnoasă târătoare este vița-de-vie, dar întâlnim câteva exemple și printre arbuștii fructiferi: kiwi (*Actinidia deliciosa*) sau murul (*Rubus fruticosus*). Arbuștii ornamentali târători: trâmbița (*Campsis radicans*),trandafirul (*Rosa* sp.), clematita (*Clematis*), se evidențiază prin frumusețea lor deosebită.

Semiarbustul se ramifică de la baza plantelor, are crengile lemnoase în partea inferioară și ierboase în partea superioară. Părțile ierboase îngheață peste iarnă. Partea lemnoasă emite primăvara lăstari noi (mai ales dacă este protejată pe perioada iernii). Semiarbustul face trecerea de la arbuști la plantele perene. Atât lavanda (*Lavandula* sp.) cât și salvia rusească (*Perovskia atriplicifolia*) sunt plante ornamentale de tip semiarbust.

Între arbori și arbuști nu există o graniță precisă; adeseori se întâlnesc forme de tranziție. Arborii ramificați de la bază pot fi numiți și arbori-tufă (figura 1). În pepiniere, numeroase plante – cum sunt magnolia (*Magnolia* sp.) sau carpenul (*Carpinus betulus*), de exemplu – se formează în acest fel. De asemenea, din unii arbuști se pot forma ușor pomișori de talie mică sau mijlocie. Pot să aibă trunchi și coroană, cum sunt, de exemplu, liliacul (*Syringa vulgaris*), *Euonymus*-ul, măslinul rusesc sau sălcioara (*Elaeagnus angustifolia*), coacăzul (*Ribes* sp.), josta (*Ribes nidrigolaria*), agrișul (*Ribes grossu-*

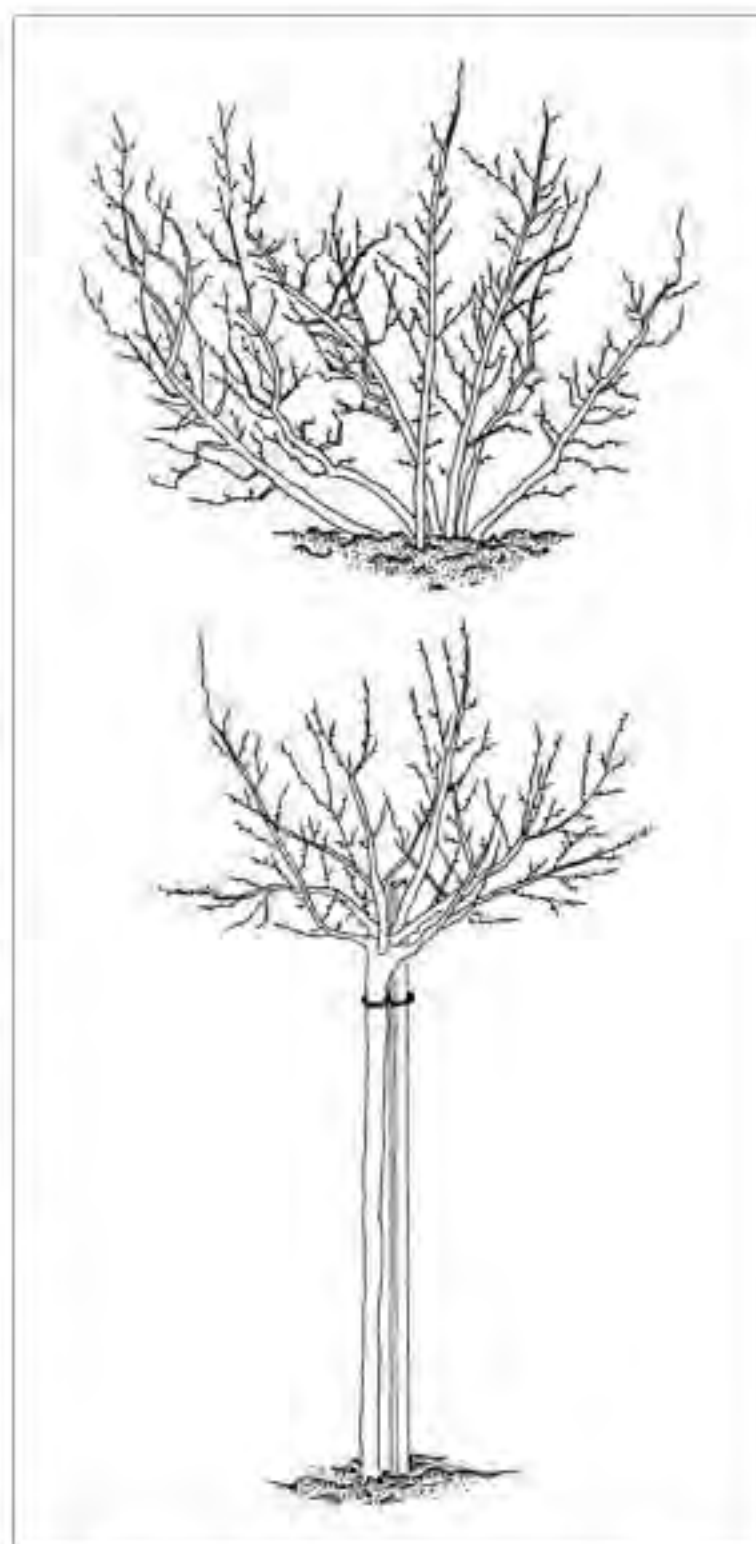

Figura 2. Coacăzul, sub formă de tufă și de pomișor

laria), trandafirul (*Rosa* sp.) sau migdalul ornamental (*Prunus triloba*). Aceștia pot fi altoiți pe trunchi, devenind astfel mici pomișori atractivi.

Rădăcina, trunchiul și crengile

Rădăcina are rolul de a fixa și susține planta în sol, precum și de a furniza plantei apa și sărurile minerale necesare. Acestea sunt transportate prin vasele lemnoase din tulpină către frunze. Plantele obținute din sămânță emit o rădăcină principală pe care se formează rădăcini secun-

dare de ordinul I. Din acestea iau naștere rădăcini de ordinul II, care prin ramificare formează rădăcini de ordinul III, urmate de o rețea de rădăcini secundare din ce în ce mai fine (aceștia sunt perișorii absorbantți). Din punct de vedere al nutriției plantei, perișorii absorbantți au rolul cel mai important (din păcate, aceștia suferă cel mai mult în momentul în care se scoate puiețelul din pepinieră). În cazul plantelor înmulțite pe cale vegetativă (prin butași, marcotaj), pe nodurile și internodurile butașului (marcotei) se formează rădăcini adventive din mugurii adventivi. Asemenea rădăcini au portultoaiile pomilor fructiferi pitici, vița-de-vie și majoritatea arbuștilor decorativi.

Coletul se află la baza tulpinii și reprezintă punctul de legătură dintre rădăcină și tulpină. Majoritatea pomilor fructiferi, trandafirii, liliacul, arbuștii fructiferi și mărul decorativ sunt altoiți în acest loc. La achiziționarea puiețelilor obținuți prin altoire se are în vedere ca această zonă să fie sănătoasă, fără răni, iar punctul de altoire să fie bine sudat!

Trunchiul este partea tulpinii cuprinsă între colet și prima ramură a coroanei; este elementul

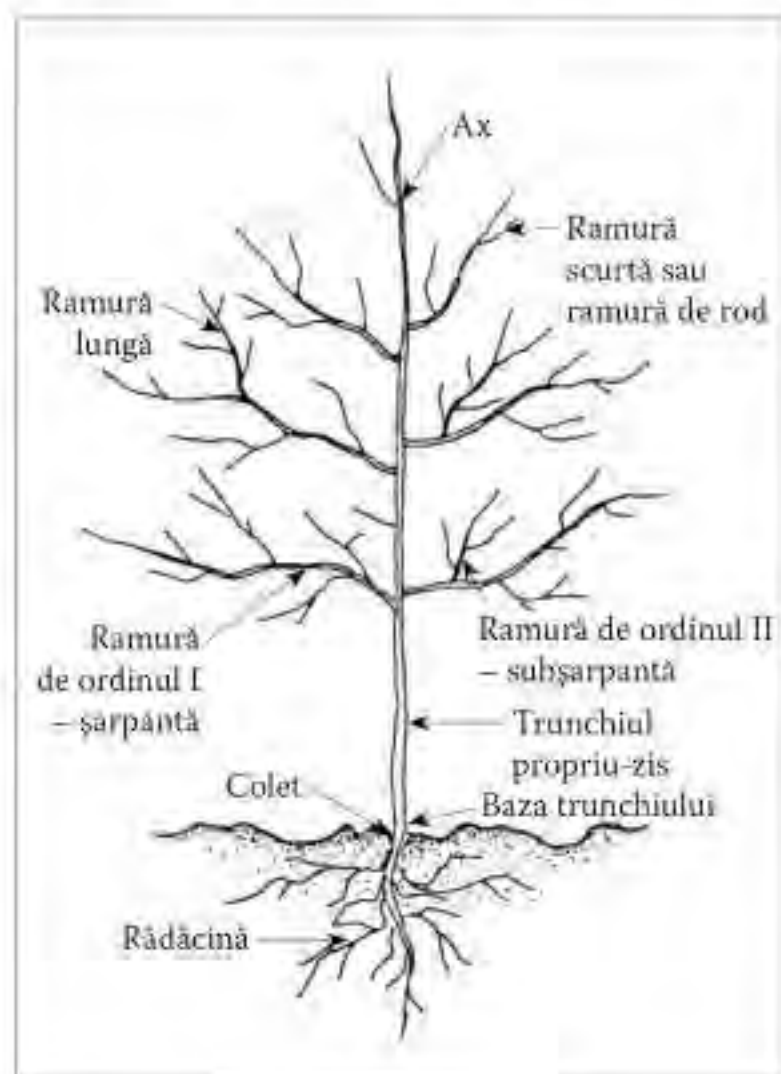

Figura 3. Părțile pomului

care face legătura între sistemul radicular și coroană (figura 3). Înălțimea trunchiului diferă în funcție de particularitățile plantelor (care se transmit ereditar), sistemul de cultură, scopul cultivării. Clasificare: trunchi de tip tufă (înălțimea de 40-50 cm), trunchi mic (60-70 cm), trunchi mediu (80-120 cm) și trunchi înalt (120-130 cm). La pomii fructiferi, trunchiurile cele mai des întâlnite și mai recomandate sunt cel mic, respectiv cel mediu. Crengile pomilor cu trunchiul sub 60 cm ajung la nivelul solului și incomodează desfășurarea lucrărilor de pregătire a terenului. În cazul pomilor cu trunchiul peste 120 cm se întâmpină greutatea la aplicarea lucrărilor de îngrijire (tuns, protecția plantelor) și de recoltare.

Arbuștii sunt lipsiți de trunchi, tulpina se prezintă sub forma unei tufe și se ramifică direct de la suprafața solului.

Coroana este porțiunea de la prima ramură până la vârful pomului. Aceasta include toate ramurile și axul pomului (elementele din perioada de repaus), la care se adaugă lăstarii, frunzele, florile, fructele (elementele din perioada de vegetație – de la înmugurire până la căderea frunzelor).

Ramurile sunt cele mai bătrâne părți ale coroanei, ele formând scheletul acesteia. Prin așezarea și talia lor, acestea stabilesc structura coroanei.

Ramurile lungi se dezvoltă pe ramurile de schelet (șarpante și subșarpante). Pe acestea se formează ramurile de rod, dar și cele vegetative.

Lăstarii sunt părțile de un an ale coroanei pe care se formează mugurii vegetativi, floriferi și cei micști.

Părțile coroanei

Din punctul de vedere al tăierilor, studiem structura pomului fructifer pe exemple de coroane naturale cu ax (figura 4). Axul coroanei se situează în prelungirea trunchiului și este delimitat în partea superioară de o ramură anuală,

numită săgeată. Prima ramură laterală formată pe partea superioară a ramurii-mamă concurează în creștere ramura de prelungire și se numește ramură concurentă.

Ramurile de schelet care pornesc direct din ax se numesc ramuri de ordinul I sau șarpante (brațe). Ramificațiile formate pe ramurile de ordinul I se numesc ramuri de ordinul II sau subșarpante și poartă la rândul lor alte ramificații, numite ramuri de ordinul III.

În continuarea ramurilor de schelet se află ramurile terminale (sau de prelungire), care asigură alungirea acestora. Din mugurii axilari (laterali) se formează ramurile laterale. Acestea îndeplinesc funcțiile de creștere și fructificare.

În interiorul coroanei, ramurile de vârste și înălțimi apropiate formează grupe (etaje) de crengi.

Grupele de ramuri prezentate în *figura 4* sunt împărțite în trei etaje. Grupele de crengi formate și întreținute prin tăieri regulate ocupă în mod proporțional spațiul disponibil.

Acest lucru indică faptul că s-a ocupat întreaga suprafață de rodire a coroanei.

Principalele forme de coroană

Chiar și într-o livadă neglijată pomul își formează coroana naturală, dar calitatea și cantitatea

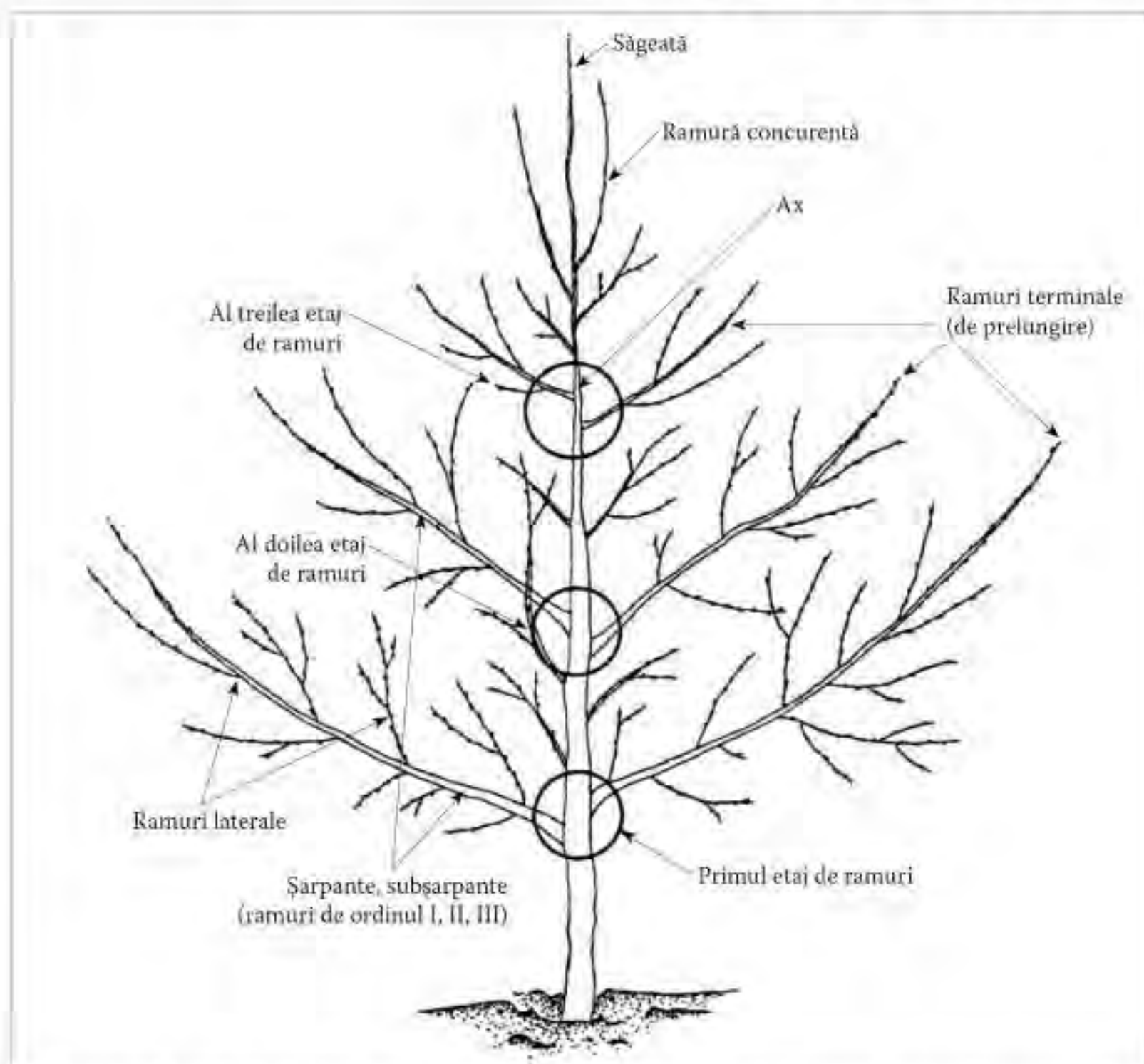

Figura 4. Partile principale ale coroanei la pomul fructifer; ca prezentare s-a ales structura pomului cu coroană naturală cu ax, la vârsta rodirii